

« ignorantiae : Tenebræ, id est, ignorantiae erant « super faciem abyssi, id est, humani cordis, ex « diaboli deceptione ; » ideo ut ad tenebras hasce depellendas aliquod nobis reliqueret remedium, dedit nobis corpus suum in cibum, « quod pie recipit pientium ignorantiae tenebras illuminat. Psalm. xxvi. Dominus illuminatio mea. Psalm. xxxiii. « Accedite ad eum et illuminamini. Corpus enim Christi est Verbum Dei, id est, vera lux in carne humana, quasi in lucerna, qua illuminatur anima fidelis. »

9. — De S. Elia propheta dicitur : Ambulavit in fortitudine cibi illius usque ad montem Dei Horeb. Sed quo fine ad hunc se montem recepit ? S. Ambrosius lib. i de fuga saceruli, c. vi, inquit : « Ut cognosceret plenius Deum. » Et vere id est ibi assecutus, quia per modum transeuntis, Deum vidit. Tertullianus I. adversus Physicos, cap. vi, ait : « Familiari congressu Dei exceptus est. » At vero in verbis S. Thomæ in praecedenti numero adductis, specialiter advertendum est ad illa verba : « Pie recipientium. » Quia si anima ad divinum hunc panem debita cum dispositione non accesserit, merito ei metuendum est, ne de ea verificetur¹ : Sicut lumen ejus, ita et tenebrae ejus; quanto enim major est lux hujus Sacramenti, tanto densiores futuræ sunt tenebrae nostræ, si ad illud indigne accesseris. Unde Apostolus talibus comminatur, dicens² : Impossibile est eos, qui semel illuminati sunt, gustaverunt etiam donum cœleste et prolapsi sunt, rursus revocari ad penitentiam, rursus erucientes sibimetipsis Filium Dei et ostentui habentes. Quæ comminatio proprie eos, qui ad hunc colestern panem sumendum indigne accedunt, concenrit; hi enim communicando, passionem Christi non commemorant, sed potius renovant eamdem, idque tanto atrociori cum injuria, quanto majus est lumen, quod a sacra Communione recipiunt.

DISCURSUS XXV.

SACRAMENTI FRUCTUS NOSTRAE CORRESPONDENT DISPOSITIONI, ILLUSQUE PRÆ RELIQUIS PARTICIPES FIUNT MAGIS FAMELICI.

IDEA SERMONIS. — 1. Cum magna devotione et bona dispositione accedendum est ad S. Communione, ut percipiamus ejus fructus. — 2. Esurientes replentur ejus fructibus. — 3. Agnus non debebat comedi crudus, sed assus igne, sic et communicans ardeat igne charitatis: Pro cuius mensura, percipit fructus ejus. Explicatur similitudinibus. — 4. Quibus nam fructus Eucharistie sit dulcis. — 5. Cur jejune accedendum sit ad hoc sacramentum. — 6. S. Communio in animabus a Deo illuminatis, miros producit effectus. In male dispositis, plane contrarios. Patet exemplo Iudeæ et aliorum Apostolorum. — 7. Fimbria

¹ Ps. cxxxviii, 12. — ² Heb., vi, 4.

vestis Christi designat S. Eucharistiam. Quinam vero illam premant et magis infirmantur. — 8. Quid Christo retribuere debeamus, ut digne accedamus. — 9. Quo quis bonis terrenis magis est vacuus, eo magis saturatur ex hoc sacramento.

Substantia tua dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostendebat et deserviens uniuersusque voluntati, ad quod quisque volebat, convertebatur. Sap., xvi, 21.

1. — Celebris est classicorum auctorum opinio, quod licet manna haud secus, ac ali⁹ eibi, speciale quendam saporem in se habuerit, attamen eumdem saporem juxta beneplacitum et voluntatem eorum, qui inde cibabantur, variarit, dummodo iidem in gratia Dei constituti et Filii Dei essent. Et hinc est, quod Moyses de hoc angelico pane loquens, quoniam ejus specialis sapor ex natura fuerit, his verbis expresserit¹: Gustus ejus, quasi sinilæ cum melle, Sapiens autem de ejusdem Manna arbitrario sapore aperte dicat : Substantia tua, etc. Unde Seraphicus Doctor ait² : Habebat unum saporem determinatum per naturam, sed varios per divinam gratiam. Dionysius Carthusianus hunc Sapientiæ textum commentans, pariter inquit³ : Quod dicitur hic habuisse omne delectamentum et omnis saporis suavitatem, non erat naturale, neque ex naturæ et vi mannae, sed divina virtute, quem admodum etiam ipsum manna in se dulce, videbetur inquis insipidum, qui dixerunt: Anima nostra nauusat super cibo isto levissimo. Justis vero et Deo gratis sapiebat, quasi omnium habens saporum suavitatem. Hæc autem omnia in figura contingebant. Cum enim hæc annona de celo delapsa Eucharistiæ symbolum fuerit, Deus nobis per illam insinuare voluit, omnes sapore, fructus, et bona infinita, quæ hac in nos redundant, radicem et augmentum suum magna ex parte habere depositum in pietate, devotione et bonitate illorum, qui inde reficiuntur; siquidem illi, qui Dei amicitia, et filiatione minime gaudent, non solum nihil inde proficiunt, verum etiam magnam illius habent naureas. S. Bonaventura super eumdem Sapientiæ textum inquit⁴ : Per Manna significabatur congrue Christi sub sacramento altaris. Comedentes ex eo pro suo desiderio, id est, devotione, reficiuntur, secundum illud : Desiderium animæ ejus tribuisti ei. Item : Desiderium eorum attulit eis, non sunt fraudati a desiderio suo. Ad hanc quoque veritatem antiphona illa alludit, quæ in primis vesperis solemnitatis sacratissimi Corporis Christi ad Magnificat canitur, in qua S. Mater Ecclesia non sine mysterio ita canit : Ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo de celo præstito, esu-

¹ Exod., xvi, 31. — ² S. Bon., ib. — DION. CART., ib. — ⁵ S. Bon., ib.

rientes reples bonis, fastidiosos divites dimittens inanes. »

2. — Verum enimvero, quinam per hos famelicos, seu esurientes, alii designantur, quam illi, de quibus Salvator noster ait¹ : Beati qui esuriunt, et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur? Hoc enim justitiae nomine in pluribus sacrae Scripturæ locis, virtus, spiritus, et perfectio Christiana intellegitur. Unde D. Chrysostomus super illa verba : Nisi abundaverit justitia vestra plus quam Scribaturum, inquit : « Justitia est omnis virtus. » Et ideo S. Laurentius Justinianus hoc Sacramentum animalibus prodesse dicit, juxta proportionem dispositionis suæ² et præcipue juxta mensuram divini amoris, quidem, quod sanctitas, significat : « Juxta mensuram Charitatis effectus percipitur hujus Sacramenti. » Distinguit tamen inter virtutem et devotionem exteriorem, et bonitatem, seu virtutem solidam internam, dicens : « Etsi devotio plurimum congruat huic Sacramento, tamen prius vita commendabilis habenda est, deinde devotio, nam vita sine devotione multum confert, absque vita devotio nihil. »

3. — Deus olim Israelitis quoad esum agni paschalidis præcepit, dicens³ : Non comedetis ex eo crudum quid. Quis autem hominum palatum ita vitiatum, stomachumque adeo inhumanum habebit qui carnes crudas manducare appetat, maxime in ea occasione, in qua ritus adeo sanctius adimplendus est, qualis erat esus agni, et debita Paschatis celebratio? Et tamen minime dubitandum est, quoniam speciale in hoc præcepto latet mysterium; Deo enim omnia in Sapientia fecit. Abulensis dubium hoc solvit, dicens⁴ : Dicitur quod non sumatur agnus crudus. Crudum enim eum manducat, qui nullam circa illum dispositionem, aut præparationem præmittit, et sic crudum eum sumit, qui corpus Domini ab aliis cibis non discernit, sed sic impuras ad illum eum accedit, sicut ad communenes. Quia autem ratione hic agnus coctus ab illis manducandus erat? Assus igni: ubi per ignem amor Dei, sive charitas intelligitur, quia juxta mensuram charitatis effectus percipitur hujus sacramenti, ut ait S. Laurentius Justinianus. Et S. Bonaventura ait⁵ : Adverte quod effectus Sacramentorum solet esse secundum dispositionem, suscipientium. Pro ejus confirmatione aptam quendam in dialogis S. Catharinae Senensis legimus similitudinem. Nam sponsus ejus cœlestis eidem dixit⁶: Si multi varias ad accendendum candelas adferrent, quarum una ponderaret unam unciam, alia duas, alia sex uncias, alia denique unam libram, tam quidem primæ, quam ultimæ ignem conceperent, quo accenderentur, ita tamen, quod candela unius unciae minus lumen conceptura esset, quam quæ integrum libram adæquaret : « Ita contingit in hoc venerabili Sacramento iis, qui recipiunt illud, et candelas suas accendunt, videlicet sanctum desiderium, cum quo recipiunt venerabile Sacramentum. Tantum accipitis ex isto lumine, quantum de materia sincere dilectionis, et amoris, et igniti desiderii portatis, quamvis totum in veritate recipiatis. » Sic etiam posito casu, quod vivus quidam fons scaturire incipiens, indifferenter omnium necessitatibus pateat, multi quidem ad potandum ex illo concurrent, alii vero haustam inde aquam in dominum suam ad potandum deferent, veruntamen ex eo unus plus, alias vero minus inde bibet, juxta sitim, cum qua ad illum properat, vel angustiam vasis, quod ad illam hauriendam secum defert. Salvator noster inquit⁷: Si quis sitit, veniat ad me, et bibat; sed quis est fons ille, aut quales illæ sunt aquæ, ad quas nos invitat⁸? Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in eternum; sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam eternam. Fons autem ille est Eucharistia, ex quo aquæ dimanant cœlestium gratiarum. Dicit autem Cajetanus⁹: Non sufficit venire ad fontem, sed oportet bibere, si levanda est sitis: non sufficit venire ad Jesum fide, sed oportet incorporare sibi Jesum. » Quanto enim ardenter sitis nostra fuerit, tanto copiosius ex his aquis bibere poterimus. Ex hoc fonte (qui postquam in cœnaculo Sionitico scaturire coepit, ad finem usque mundi perenniter manat¹⁰: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sacerdotum. Ipsem, qui fons est, potavit (quia ipsem Christus in ultima cena semetipsum hoc sacramento refecit et calicem sanguinis sui bibit) at vero sitim ad hunc fontem ardentissimam et vas amplissimum secum tulit. Unde S. Joannes qui secretarius ejus fuit, quique in ultima cena ; « Fluente Evangelii de ipso Dominici pectoris fonte potavit » Eucharistiæ institutionem narraturus, inquit¹¹: Cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Quam etiam inextinguibilem sitim ipsem Christus verbis manifestavit¹²: Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum Ac proinde cum omnis Christi actio nostra sit instructio, per hanc sitim insinuare nobis voluit quod aviditas et famæ hujus cibi et mensæ, optimum sit illius condimentum, quo sapidus nobis efficiatur. Juxta hujus quoque proportionem erit pariter proportio fructus et profectus, et non aliter. Unde Christus S. Catharinae Senensi ait¹³: Tantum ergo percipitis gratiae ex isto sacramento, quantum vos disponitis cum sancto sacramento ad recipiendum. »

¹ MATTH., v, 6. — ² S. LAUR. JUST., de discipl. mon., conv. 9. — ³ EXOD., XII, 9. — ⁴ ABUL., qu. 48 in c. 26 Matt. — ⁵ S. BON., t. VII in Fasc., c. 7. — ⁶ Dial. S. Cath. Sen., tr. 3, c. 110.

⁷ JOAN., VII, 37. — ⁸ JOAN., IV, 13. — ⁹ CAJET., ib. — ¹⁰ MATT., XXVIII, 28. — ¹¹ JOAN., XIII, 2. — ¹² LUC., XXII, 15. — ¹³ Loc. cit.

4. — Sponsa cœlestis in sacris Canticis sancte gloriatur, dicens¹: *Introduxit me in cellam vinariam ordinavit in me charitatem: adeoque nihil illi supererat, quod insuper desiderare posset. At vero per quid, se hac tam excessiva divini amatoris sui gratia et benevolentia dignam efficit?* Audite ipsammet ad hoc verbis suis respondentem: *Sub umbra illius, quem desideraveram, sedi, et fructus ejus dulcis gutturi meo. Nimurum dilectum suum continuo suspirando et desiderando, adeo sibi illius sacratissimum corpus sapidum reddidit, ut dicat: Fructus ejus dulcis gutturi meo. Priusquam ad hunc fructum percipiendum accederet, jam ante attenuatam passionis illius meditationem præmiserat, seque sub arbore crucis, cuius hoc Sacramentum fructus est, prius collocavit; et ideo mirum non est, si fructus illius adeo illi sapidus fuit.*

5. — Sancta Mater Ecclesia, ad hoc Sacramentum, omnes ut jejunii accedant, statuit, non solum ex motivo reverentiæ, verum etiam, ut ego quidem existimo, ad insinuandum nobis famem spiritualem, quacum ad illud accedendum est nobis, si ineffabiles ejus sapores et suavitates percipere, et fructum ex eo consequi velimus: *Esurientes enim replet bonis. Animam esurientem satiat bonis.* Petrus Cellensis de *Panibus*, ad hoc Sacramentum affectus suos dirigen, ait²: « Quid dabo, ut ad te veniam? ut me reficias? Argentum et aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do. Quid? Patrum apertum, fauces esurientes, oculos præ inopia languentes. »

6. — Valde considerabilis est, nostroque proposito apte deseruit illa S. Anselmi propositi, dicentis³: « Spiritualem vero illam carnem per gratiam Dei vitæ meritum efficit, et effectus mentium in cordibus ministrantium et percipientium; » atque ideo in animabus a Deo illuminatis, quæ ad perfectionem assidue contendunt, admirandos experimur. S. Communionis effectus, qui communiter in aliis minime videntur. Paulo post vero idem Sanctus ad ilia Canonis verba se reflectens, quibus dicitur: « Ut, quotquot ex hac altaris participatione sacrosanctum Filii tui corpus et sanguinem sumperimus, omni benedictione cœlesti et gratia repleamur, » inquit: « Non enim omnes, qui corporaliter corpus Domini sumunt, ex participatione altaris, spiritualiter illa benedictione cœlesti et gratia resplentur, » adducitque sequentem radii solari similitudinem, qui unus idemque perseverans, cereum liquefacit, lutum vero indurat: « Non diversus in se diverse operatur in rebus contrariis, utens materiis, sicut eas invenit: Sic Christi gratia, quantum in ipso est, uno modo infundit se in omnes, sed diversos inveniens animos, di-

¹ CANT., II, 4. — ² PETR. CELL., de pan. — ³ S. ANSEL., I. de sacram.

verse in eis operatur, Hunc in amorem suum misericorditer emolliens, illum justè non juvando indurans. » In cuius confirmationem, Judæ adducit exemplum; qui cum reliquis quidem Apostolis in ultima cena, convivio assedit Eucharistico; sed infeliciter nimis: « Cui fuit venenum bucella Domina, quam de manu ejus suscepit, quam cum suscepit, inimicus in eum intravit; non quia malum, sed quia bonum malus male accepit. » Qualem tamen effectum in reliquis Apostolis Eucharistia operata non est, utpote quibus renium cordiumque scrutator Christus merito dicere poterat⁴: *Vos mundi estis?*

7. — Ingente aliquando populi turbam Christo appropinquasse, tradit S. Matthæus, tanta cum importunitate, ut Salvatorem comprimeret⁵; nullus tamen ex iis ad sacrosancti corporis Salvatoris contactum anhelasse describitur, præter unicam haemorrhiosam, quæ non immediate corpus, sed extremitates duntaxat vestium tetigit Salvatoris. Quam historiam S. Augustinus examinans, in quodam sermone hanc illius tactus assignat rationem⁶: « Admirantes discipuli, qui nesciebant, quid esset factum, et videbant eum a turbis compripi, et de una, quæ leviter tetigerat, fuisse sollicitum, responderunt: *Turba te premit et dicis: Quis me tetigit? Et ille: Tetigit me aliquis. Nam isti premunt illa tetigit.* Corpus ergo Christi multi moleste premunt, pauci salubriter tangunt. » Porro Salmeron rationem, cur fimbria illa Eucharistiam figurari, assignat, dicens⁷: « Cujus fimbria sacra sancta Eucharistia est, cuius accidentia, ut vestes Christi tegunt, hæc enim est fimbria posita in extremo corporis Christi, quia hic fuit ultimus actus Domini in Cœna. Estque fimbria hyacinthina coloris cœlestis, ut cognoscamus Panem esse vivum, qui de cœlo descendit, et vitam cœlestem efficere. » Nullam corpori Christi reverentiam exhibebat, fidem nullam, quin potius ipsum irreverenter comprimebat turba; ast tantæ unica fuit haemorrhiosa reverentiæ, humilitatis, et confidentiæ, ut intra se ipsam dicere non dubitarit: *Si tetigero tantum fimbriam vestimenti ejus, salva ero.* Quot etenim interiores alios fidei, amoris divini, proprii contemptus, spei, aliarumque omnium virtutum actus ab ea exercitos fuisse putatis? « Audent Christiani (exclamat D. Chrysologus⁸) qui quotidie corpus Christi attingunt, quamnam de ipso corpore possint sumere medicinam, quando mulier totam rapuit de sola Christi fimbria sanitatem? Sed quod nobis flendum est, mulier de vulnere medicinam tollit, nobis medicina ipsa retorquetur in vulnus. » Quapropter sanioris uos mentis esse jubet D. Chrysostomus, dum ait⁹:

⁴ JOAN., XV, 3. — ⁵ MATT., IX. — ⁶ S. AUG., S. 74 de Temp. — ⁷ SALM., t. VI, tr. 15. — ⁸ D. CHRYS., S. 34. — ⁹ D. CHRYS., h. 51 in Matt.

« Tangamus et nos fimbriam vestimenti ejus, imo vero totum ipsum; imo vero si volumus, non vestis solum, sed corpus ipsius nobis propositum est, at non tangamus solummodo, sed comedamus et saturemur. Edamus igitur Christum sanguini ægrotantes cum fide. » Ecce vobis necessariam, ad Sacramenti hujus consequendum effectum dispositionem.

8. — Petrus Cellensis illa Psalmista verba¹: *Quid retribuat Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi, ad nostrum quoque applicat intentum, dicens:* « Scire debuerat, quod Sapiens ait: *Cum sederis ad mensam divitis, diligenter attende, quæ apponuntur tibi, sciens, quia oportet te talia preparare.* » Carnem ergo pro carne repone, pro sancta sanctificatam, pro casta castigatam et castificatam. « pro integra impollutam, sanguinem pro sanguiine, scilicet pro fuso in ara crucis, effusum in rubore confessionis. » Quotquot enim corporis proprii macerationi, austeritatibus, vigiliis, mortificationibus, et vita penitenti addicti sunt, optimo ad hoc Manna gustandum gaudent palato. Insuper quis nescit, stomachum ab omni alio vacuum cibo appetitum habere, saporem, gustumque adinvenerire in eo quod comedit. Ita olim Israelitæ in aqua mel se gustare opinabantur, quos ut Ecclesia sancta in officio divino sanctissimi Corporis Christi canit, Dominus de petra melle saturavit. Certo equidem prævidentia divina ex petra non mel, sed aquam limpidam populo illi promanare fecit; ast quia his sitibundus erat, aquam sibi ut mel suavem esse persuadebat; unde D. Chrysostomus inquit²: « Postquam sicutientes et indigentia defatigati in frigidis dioreis aquas inciderunt, ex potu voluptatem aperire volens, mel aquam appellavit, non tanquam mutata in mel natura, sed bibentium dispositio. » Causa equidem, ob quam multi manna nauseant Eucharisticum, et paradisi, quam in se continent, dulcedinem non percipiunt, est, quia foderunt sibi cisternas dissipatas.

9. — In discursibus præcedentibus illa prophetæ verba fusius examinavimus, ubi dicitur³: *Ut educas panem de terra, et vinum, etc. probantes, iis ad Eucharistiam, Psalmistam voluisse alludere, qui immediate subjungit⁴: Saturabuntur ligna campi, et cedri Libani, quas plantavit.* Per arbores igitur camporum denotantur pauperes, et personæ private: Per cedros vero Libani, divites, et potentes hujus saeculi Et de primis quidem dicitur, quod saturabuntur; quo quis enim bonis terrenis minus abundat, vitam humiliorem, pauperemque ducit eo ut ad mensam hanc majori cum fructu accedat, magis dispositus erit, dicente eodem regio Vate: *Edent pauperes, et saturabuntur.* Quid autem de divitibus, et opulentis? Hi forsitan repudiabuntur? Nequaque; quin potius

¹ PETR. CELL., I. de padibus. — ² D. CHRYS., h. 2 ad pop. — ³ JER., II, 12. — ⁴ Ps. CIII, 16.

cedri Libani, veruntamen non omnes, sed ii duntaxat, quibus Deus per gratiarum suarum influentiam assistit, mense hujus cum fructu efficientur participes. Ideoque dicitur: *Quas plantavit. » Ligna campi plebs populorum, inquit S. Augustinus, et cedri Libani, quas plantavit: Cedri Libani potentes in sæcula et ipsi saturabuntur: pervenit panis et vinum, et oleum Christi ad senatores, ad reges ad nobiles satiati sunt ligna campi, prius humiles satiati sunt, deinde etiam cedri Libani, sed quas plantavit ipse. » Porro discursum hunc per accommoda illa S. Gregorii doctrina concludere libet quam in Cantici Anne commentario super illa verba Famelici saturati sunt, instituit, dicens⁵: « A cibi vitiorum vacui, a tumore jejuni, salutis quippe fructu non percipiunt in comedione salutaris hostiæ, qui ea quibus se repleverant, flagitia portant in mente. Non saturantur ergo, nisi famelici, quia a vitiis, perfecte jejunantes, divina Sacra-menta percipiunt in plenitudine virtutis. »*

DISCURSUS XXVI.

ATTENTA CONSIDERATIO EUCHARISTIÆ SUMENDÆ PRÆMITTENDA EST.

IDEA SERMONIS. — 1. Opus est seria applicatione et præparatione accedentibus ad hoc sacramentum. — 2. Qui S. Communionem sumant crudam. Christus cum magna præmeditatione instituit S. Eucharistiam. — 3. Simus oves ruminantes hunc cibum. — 4. Cur vocetur panis intellectus. — 5. Vacandum sedulae devotioni et considerationi, ante accessum ad Communionem. Praclarum hujus exemplum in matre Maximiliani Imp. — 6. Accedens ad S. Eucharistiae primo dicat Manhu. — 7. Prævia cœlestium mysteriorum meditatione, ad S. Communionem accedendum est. — 8. Corp. Christi in S. Communione masticare et incorporare debemus. — 9. Seculo cogitandum, quid in S. Communione nobis præponatur. — 10. Insignis instructio B. Angelæ de Fulginio pro communicantibus.

Super triticum et vinum ruminabunt. Oseæ, vii, 14.

1. — Quandoquidem Eucharistiae materia frumentum est, et vinum, ex præsenti oraculo propheticæ facile diccerimus, quanta sit necessitas seriei applicationis et præparationis, ut ad tantum mysterium cum fructu accedamus. Atque hoc ipsum in citatis verbis nobis insinuatur, cum dicitur: *Super triticum, et vinum ruminabunt.* Quæ verba Albertus Magnus de sacramento hujus, et sanguinis Eucharistici laudibus tractans, adducit his verbis⁶: « Hoc est, quod dicitur Cant. VII: *Guttur tuum, vinum optimum, dignum dilecto meo ad potandum, labiisque et dentibus ejus ad ruminandum;* quia diu per cordis, et mentis iterationem debet rumi-

⁶ S. AUG., ib. — ⁷ S. GREGOR., I. II in Reg. — ⁸ ALB MAG., de Euch.

« nari Sacramentum ; sœpe ad mentem revocando, et considerando, et degustando infinitas dulcedi-
nes et bonitates ipsius. Unde *Levit.*, xi dicitur¹: « *Quod animal, quod non ruminat, immundum erit.* » Hinc est, quod de duobus, que sunt in hoc sa-
cramento, materia cibi et potus, dicitur *Osæ*, « *super vinum, et triticum ruminabunt.* »

2. — Deus olim, ut in discursu præcedenti insinuavimus suo legitur inhibuisse populo, ne agnum comedenter crudum². Utique mysterio non caret ejusmodi prohibitus ; siquidem verisimile videtur, neminem agno taliter vesci voluisse, ad sensum igitur moralem transiens S. Bernardinus, hanc dieti præcepti assignat rationem³: « *Crudum sumit* » inquiens, « desidiosa indismissio, id est, qui men-
tem suam diligenter non discutit, » vel qui non cogitat, quod recipit. Sicut enim caro cruda stomachum non modo non restaurat, sed potiusaggravat ; ita pariter sacra communio, sine prævia præparatione, et inconsiderate sumpta, in animæ, et spiritus præjudicium potius, quam juvamen cedit ideoque S. Laurentius Justinianus salubriter nos monet, dum ait⁴: « *Videat quilibet, ne consuetu-*
« *dine, aut cordis elatione ad perceptionem ducatur*
« *tanti mysterii, sed devotione, sed prævia medi-*
« *tatione.* » Didacus Stella ad propositum nostrum apte observat, Sapientiam Incarnatam, quamdiu per xxxii annos nobiscum vixit, nullum unquam opus majori cum applicatione, et præmeditatione animi exercuisse, quam opus institutionis altaris Sacramenti⁵: « *Non legitur in Evangelio,* » inquit, « *Christum Dominum rem adeo præmeditate, et*
« *tanta præparatione fecisse, sicut hoc sanctissimum*
« *Sacramentum.* » Quod ut evidenter pateat, aliquas illius consideremus circumstantias ; et quidem in primis nunquid alia loca deerant, in quibus ultimam celebrare cœnam potuisset, quam in monte Sion ? cur non potius montem elegit Thaboris, aut Sinai, in quo legem dederat, aut Libani, aut denique Oliveti ? hunc enim eligendo, impletum fuisse oracula illud Davidicum⁶: « *Fili tui sicut novellæ olivarum in circuitu mensæ tuæ.* » Inter plura, que hac in re concurrunt mysteria, unum est, et quidem proposito nostro valde congruum ; quia nempe *Sion* Latine idem significat, quod *speculatio*. Merito igitur Eucharistia in *Sion* instituitur, id est, in loco tali, qui suum a contemplatione nomen habet, ut per hoc insinuetur, quam sit necessarium, hanc, loco præparationis, tanto Sacramento præmittere ; hinc etiam idemmet cœnaculum, in quo Sacramento hoc institutum fuit in domum orationis commutatum fuisse, Lucas Evangelista refert ; in eonamque 420 homines illi, per decem dierum spa-

tium reclusi, orationi vacabant⁷: « *Eran perseverantes in oratione.* »

3. — Hic quoque panis cœlestis non sine mysterio frumentum appellatur electorum, qui in ovibus præfiguntur quibus per instinctum naturalem congenitum est, ingestum ruminare cibum. Unde S. Cyprianus monet, dicens⁸: « *Celebrantes Sacra-menta, commonemur, quasi ungulam findens, et ruminans pecus, revocare fauces, quæ sumptu-*
« *simus.* » S. Bernardinus Senensis pariter ad idem propositum ait⁹: « *Debemus Christum spiritualiter manducare, ejus beneficia, scilicet incarnationem conversationem, et ejus salutiferam passionem devote ruminando; sicut ipse nos decuit, dicens:* « *Qui manducat meam carnem, etc.* » Neque enim ad hanc agni immaculati carnem accedendum est, veluti ad carnes aliorum animalium, sed distinguere debemus inter cibos corporis, et hunc Angelorum panem, qui animam nutrit ad immortalitatem : « *Sumpta ore carnis nostræ caro Christi,* » inquit S. Anselmus¹⁰, nequaquam aestimanda est lege com-muni ciborum ; hic enim cibus non est ventris, sed mentis. »

4. — Quem semel, iterumquo adduxi, repete non piget, novi documenti amore illum Ecclesiastici textum¹¹: « *Cibavit illum pane vitæ et intellectus.* » Facile equidem ut supra ex Interlineari docuimus, intellekerit unusquisque cur panis iste dicatur vitæ panis ; sed intellectus denominatio improprie illi competere videtur ; qui enim panem inter, et intellectum propatio ? Prompta equidem, concludens que sese offert responsio ; sacramentum enim hoc panis dicitur intellectus quia « *hic cibus non est ventris, sed mentis.* » Quam veritatem ut stabiliamus solidius, oculos nostros in panem illum conjiciamus, quem Angelus non supra, sed ad caput legitur collocasse Eliae Prophetæ¹²: « *Et ecce ad caput subcinericeus panis.* » Causamne nostis hujusmodi situs ? Ad caput panis positus fuit, ut Propheta mente, et intellectu suo tantum ruminaret beneficium, et donum. E contra pistori Pharaonis mortem prædictis Joseph, quia scilicet non ad, sed supra caput suum, tria viderat farinæ canistra¹³ : « *Vidi somnum, quod tria canistra farinæ haberem super caput meum, et in uno canistro, quod erat excelsius, portare me omnes cibos, qui sunt arte pistoria.* » Pessimum profecto signum, quando divinum hunc cibum, et panem, super caput nostrum habemus, hoc enim manifeste indicat, quod eundem non honoramus, neque per sanctam, et attentam meditacionem veneremur. D. Chrysostomus illa Apostoli verba : « *Judicium sibi manducat et bibit, non dijudicantis Corpus Domini;* » hoc modo exponit¹⁴: « *Hoc est,*

« *eon examinans, non cogitans, ut oportet, magnitudinem eorum, quæ sunt proposita, non reputans, quanti momenti, et ponderis sit, Dominum manducare.* »

5. — Advertendum quoque est, quod regius Propheta prius dicit¹⁵: « *Vacate, et confessim subiungat: Et videte, quoniam ego sum Deus, q.d. anima cœvidam, illum recipere volenti: Prius selige tibi tempus, in quo vacare possis ad congitandum et meditandum, qualis sit hospes, quem susceptura es, quoniam ego sum Deus.* » Alibi quoque idem regius Vates monet, dicens¹⁶: « *Gustate, et videte, quoniam suavis est Dominus.* » Ubi prius vult, ut gustemus, et postea dulcedinem, et suavitatem ejus experiamur. Sanctus Cyrillus Patriarcha Jerosolymitanus proinde hunc in Ecclesia sua ritum habuit¹⁷, quod sacerdos populum ad communionem invitaret, dicendo : « *Gustate, et videte, quoniam suavis est Dominus;* » ut per hoc fideles suos doceret, quod, priusquam ad hanc sacram mensam accedant, se per tanti mysterii devotam contemplationem præparare debeant. Unde et in S. Dionysio Areopagita sequentia verba leguntur¹⁸: « *Sacra enim divinorum initiatione magna sua beneficia agnoscent, qui initiati sunt, divinamque eorum majestatem, et magnitudinem in Communione sancta considerantes, grata voluntate, plus quam cœlestia divinitatis beneficia laudabunt.* » P. Rho de magno illo Dei servo Joanne Avila dicit¹⁹: « *Hæc hominis erat præparatio, qui cum duas solidas horas divinis illis mysteriis peragendis insumeret, ingenti perpetuo tuoque lacrymarum imbre, sacra linteita imbuebat, ut exprimi possent, ejus, inquam, hominis, qui in divino Sacramento spes, delicias suas depositas existimaret.* » Idem auctor de Maria, Ma imiliani II matre, refert, quod, postquam ex Germania rediit in Hispaniam, solita fuerit integro bido, priusquam communicaret, ab omni alio commercio et consorlio sese sequestrare, ut in sanctis contemplationibus tanto se sublimius subvehere posset. Cumque filius ejus Maximilianus ad venerandum Sancti Jacobi Apostoli sepulchrum, Compostellam incognitus venisset, ejusque adventus legato Cæsaris innotuisset, hic subito matrem convenit, ei indicaturus, quod filius priusquam inde recederet, maternas manus osculari, eique debitum obsequium reverenter exhibere desideraret : ad hanc Maria : « *Ego perendie eum videbo, hodierna enim dies expiandis culpis ordinata est, crastina Eucharistiae sumendæ dicata, qui dies cum Deo solidi debeat, non est, quod Maximiliani gratia eos diminuam.* » Vere mulierem hanc illustrissimam, ad magnam pertigisse perfectionem, necessario dicendum est ; siquidem S. Bernardinus

ait²⁰: « *Viri perfecti spiritualiter manducant ratione devotæ meditationis, et contemplationis.* » Nimirum illustris hæc mulier, mulierem illam fortem imitata fuit, de qua Sapiens ait²¹ : « *Sindonem fecit.* » At vero quænam est hæc sindon, quam sapiens, et generosa hæc mulier contexuit ? Existimo illam fuisse, cui Corpus Christi de cruce depositum involutum fuit, quod tanta cum veneratiōne etiamnum, Taurini religiosissime asservatur. De hac enim sindone Sapientem in spiritu prophetico locutum fuisse, opinatur Hugo Cardinalis, dum ait²² : « *De qua sindone dicitur Proverbiorum ultimo : Sindonem fecit.* » Sed quis modus tenendus est, ut tela hæc ad involvendum ei sanctissimum Christi corpus contextur ? Audite eudem purpuratum Doctorem, in hæc verba scibentem : « *Netur autem hæc Sindon, cogitando, deliberando, consiliando, orditudo operando, texitur retractando, et decorando.* »

6. — Revocandum hic est in memoriam, qualiter Hebrei, dum Manna, propriissimam Eucharistiae figuram, cœlitus descendens videre, et gustare cœperunt, unanimiter clamant²³ : « *Manu?* quod idem est ac, quid est hoc ? Divus Chrysostomus ad verbum Dei devote auscultandum alludens, hanc inde eruit moralitatem²⁴, « *ut quotiescumque audimus verbum, admoneat nos ipsum nomen requirere, quid est hoc quod audimus ?* » Idem quoque mystico hujus sacramenti manna adaptare possumus, quisquis enim illud fructuose sumere desiderat, aliquanto tempore, priusquam ad sacram hanc mensam accedat, omni cum attentione, et devotione meditando dicat : « *Quid est hoc ? quam est hoc altum mysterium, quam immeosum donum !* »

7. — Populo Israelitico olim Deus in Exodo promisit dicens²⁵: « *Vespere comedetis carnes, et mane saturabitimini panibus.* » Ubi merito quærendum venit, quænam sit ratio hujus ordinis, quod vespere antecedente carnes, et subsequenti mane manna elargiri decreverat. Auctor quidam non ignobilis, ingeniosum non minus quam utilem inde eruit sequentem conceptum. Ex quo enim Eucharistia per manna figuratur, voluit Deus per hoc insinuare, quod, priusquam ad illam accedamus, prævio mysteriorum celesti contemplatione, ad eamdem preparandi simus. « *Quid Manna figurat ?* » inquit idem auctor : « *Eucharistiam. Quid volatilia ? altitudinem contemplationis, considerationis, sive elevationis mentis in Deum ; volatu igitur suo elevetur in Deum per bonas affectiones ille, qui saturari vult pane altaria de celo præstito.* » Eadem quoque de causa laudabilem hunc morem introduxit, quod ante Canonem, in quo proxime acceditur ad specierum sacramentalium consecrationem, celebrans populum hortetur, ut corda sua ad cœlestium contemplatio-

¹ LEVIT., XI. — ² EXOD., XII, 9. — ³ S. BERN., t. II, s. 17, a. 2. — ⁴ S. LAUR. JUST., de discip. et perf. mon. — ⁵ DID. STELLA, in Luc. — ⁶ Ps. CXXXVII, 2.

⁷ Act. Ap., I, 14. — ⁸ S. CYPRIAN., de Cœn. Dom. — ⁹ S. BERN., t. II. — ¹⁰ JOAN., VI. — ¹¹ S. ANS., I. de Sacr. ali. — ¹² ECCL., XV, 3. — ¹³ III REG., XIX, 16. — ¹⁴ GEN., XLII, 16. — ¹⁵ D. CHRYS., h. 28 in Cor.

¹ Ps. XLV, 11. — ² Ps. XXXIII, 19. — ³ S. CYR. JER., cat. I. — ⁴ S. DION. AREOP., Eccl. Hieros. — ⁵ P. RHO, Hist. virt. de relig.

¹ S. BERN., t. III, s. 55. — ² PROV., XXXI, 24. — ³ HUG. CARD., in c. 27 Matt. — ⁴ EXOD., XVI, 15. — ⁵ D. CHR., h. 41 in Matt. — ⁶ EXOD., XVI, 12.